

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

web: cpppaplevice.sk

Prevenčia drogových závislostí

Univerzálna (primárna) prevenčia v školách a školských zariadeniach - cieľavedomé vytváranie optimálnych podmienok pre zdravý vývin žiakov, realizácia pedagogických a psychologických opatrení zameraných na redukciu príčin vyvolávajúcich poruchy psychosociálneho vývinu, realizácia aktivít zameraných na včasnú elimináciu vznikajúcich problémov u detí a mládeže.

Selektívna (sekundárna) prevenčia na úrovni špeciálnej starostlivosti - odborná práca s deťmi s poruchami psychosociálneho vývinu a s poruchami správania, preventívne programy, ktorých cieľom je zabrániť fixovaniu sociálno-patologických javov, spolupráca škôl a školských zariadení s rodinou a vecne príslušnými inštitúciami za účelom odstránenia príčin, ambulatná a sanatórna starostlivosť s možnosťou umiestnenia žiaka v diagnostickom centre, resp. v liečebno-výchovnom sanatóriu na krátkodobý diagnostický alebo liečebno- výchovný pobyt.

Indikovaná (terciálna) prevenčia - komplexná a odborná starostlivosť o žiakov so závažnými poruchami správania a asociálnym vývinom, u ktorých bola nariadená ústavná výchova, reedukačný a terapeutický prístup k žiakovi, ktorý koreluje s typom poruchy a etiológiou jej vzniku a vývinu.

Čo je účinné v primárnej prevencii?

Je dôležité, aby sa prevenčia sústreďovala na kvalitné celoročné preventívne pôsobenie a realizáciu aktivít na podporu zdravia, zdravého spôsobu života a podporu protektívnych faktorov vývinu osobnosti detí a žiakov, na vzdelávanie pedagógov. Výchova a všetky aktivity zamerané na harmonický rozvoj osobnosti sú najvýznamnejšími krokmi, ktoré by sa mali realizovať v primárnej prevencii drogových závislostí, smerovanej do rámca zdravého životného štýlu v zmysle telesného, psychického a sociálneho zdravia.

Prehľad stratégií prevencie škôd spôsobovaných návykovými látkami (podľa Nešpora)

STRATÉGIE	ÚČINNOSŤ
Zastrašovanie	Neúčinné
Citové apely	Neúčinné
Len informácie	Neúčinné
Prevenčia založená na celospoločenskom nasadení, t.j. spolupráca rôznych zložiek spoločnosti	Účinné
Ponúkание lepších možností ako užívanie alkoholu a iných drog	Účinné v skupinách so zvýšeným rizikom
Aktívna účasť vopred pripravených rovesníkov – peer program	Účinné v skupinách so stredným rizikom (normálna populácia)
Znižovanie dostupnosti návykových látok	Účinné ak je sprevádzané znížením dopytu
Liečba alebo miernenie následkov	Účinné, hlavne ak sú poskytnuté včas

Jednorázové prednášky (akcie) na školách: nepreukázalo sa, že by mali pozitívny účinok.

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

web: cpppaplevice.sk

Východiskové ciele preventívneho programu:

- odovzdať základné informácie o drogách a ich vplyve na zdravie a správanie človeka
- objasňovať hodnoty, ako sú zdravie, morálka, zodpovednosť
- výcvik primeraných sociálnych zručností vzhľadom na špecifickosť drogy
- zdôrazňovanie princípov efektívneho riadenia edukačného procesu
- formovanie sebaúcty a pozitívneho obrazu o sebe
- výcvik na efektívne dosiahnutie cieľov
- výcvik sociálnych zručností na odolávanie sociálnemu tlaku
- zdôraznenie významu osobného rozhodnutia o zrieknutí sa drogy
- pomoc pri formovaní noriem správania vo formálnych a neformálnych skupinách detí (mládeže) a jednotlivca
- učenie sa ako pomôcť tým, ktorí majú problém s drogou
- hľadanie a experimentovanie s alternatívnymi aktivitami

Pri vypracovávaní programu prevencie je potrebné mať na zreteli predovšetkým:

- vytvorenie čo najširšej bázy spolupracovníkov i z radov externých spolupracovníkov školy
- čo najefektívnejšie zapojenie a zainteresovanie rodičov
- program musí byť flexibilný a špeciálne pripravený

Osobnosť pedagóga v prevencii

Osobnosť pedagóga je v školskom prostredí hlavným nástrojom pri ovplyvňovaní jednotlivca i skupiny. Pedagóg by mal dobre poznať sám seba, svoje možnosti i obmedzenia, mal by rozumieť sám sebe, reflektovať sám seba i svoj vzťah k žiakom, poznať a rozumieť skupinovej dynamike.

Preventívna práca so žiakmi znamená aj: byť na ňu dobre pripravený, poskytovať ochranu, emočnú podporu, citové i časové angažovanie sa, spoluprácu s vedením školy, rodičmi, CPPP a prípadne aj ďalšími odborníkmi a inštitúciami, dobrú pripravenosť na voľbu správnej stratégie a taktiky v odhaľovaní a riešení problematiky, s ohľadom na poznanie veku a individuálnych osobitostí žiaka.

Častou prekážkou v prevencii býva tradičný spôsob práce a riadenia vzťahov založený na nadriadenosti pedagóga, keď riadi výchovno - vyučovací proces z pozície nadriadenej autority.

Hierarchicko – autoritatívny štýl: nevyužíva potenciály vzájomných vzťahov a interakcií medzi žiakmi, necháva ľadom a náhodne pôsobiť mocné sily skupinovej dynamiky.

Komunitný model práce – premyslene pracuje so vzťahmi medzi žiakmi a vyučujúcimi navzájom. Dovoľuje priblížiť formálnu a neformálnu štruktúru v skupine.

Výchovný poradca a koordinátor prevencie úzko spolupracujú s triednymi učiteľmi. Zvýšené požiadavky na ich činnosť a kompetencie sú kladené na ich kontinuálne vzdelávanie.

Je užitočné, aby boli osobným príkladom v zdravom spôsobe života, aby boli presvedčení o správnosti a účinnosti zvolenej preventívnej stratégie školy, aby vedeli komunikovať, kooperovať so žiakmi, s vedením školy i s partnermi iných organizácií, s rodičmi, aby mali záujem o preventívnu prácu, dostatočné znalosti v problematike sociálno-patologických javov, mali prehľad o stave monitorovania a výsledkoch zistení a mali možnosť vstupovať a podieľať sa na vypracovávaní účinných preventívnych opatrení školy.

Použitá literatúra:

Ondrejko P. – Poliaková E.: Protidrogová výchova. Bratislava: Veda, 1999.

Nešpor K.: Vaše deti a návykové látky. Portál, Praha 2001.

Interné materiály CPPP Levice

Spracovala: PhDr. Viera Mačeková, CPPP Levice